

Clemens de Olde

Foto: Amazon.com
Kaft van cycling cultures

De redacteurs en de meeste auteurs van *Visies op de Stad* zijn werkzaam aan de Radboud Universiteit; het boek is dan ook geproduceerd vóór en dóór Nijmegen. In eerste instantie is het geschreven als lesmateriaal voor het eerstejaars bachelorvak Stedelijke Ontwikkeling en omdat veel studiemateriaal tegenwoordig vaak bestaat uit losse Engelse papers, is het fijn een Nederlandstalig boek te zien verschijnen over stedelijke thema's. De rijke schakering auteurs belooft veel goeds. In de 'bloemlezing', zoals de redacteurs *Visies op de Stad* zelf noemen, worden naast de gebruikelijke geschiedenis van stedelijke ontwikkeling ook thema's behandeld die niet in elk boek over de stad terug te vinden zijn, zoals duurzaamheid, steden in het Globale Zuiden en een hoofdstuk gewijd aan Henri Lefebvre. Helaas blijkt die grote selectie van auteurs en thema's ook de achilleshiel van het boek. Want het is druk op de 186 pagina's die de hoofdtekst telt. Maar liefst twintig auteurs komen aan het woord in veertien hoofdstukken die meestal niet meer dan tien pagina's tellen. Dat leidt tot fragmentatie en overlap. Zo lezen we in diverse hoofdstukken over de verschrikkingen van de Victoriaanse stad bij monde van De Tocqueville, Engels en Dickens. Ook worden de visies van Simmel en Tönnies alsmede het concentrische zonemodel van de Chicago School meer dan eens uitgelegd; weliswaar zonder illustraties. We lezen ook meermaals dat opgedreven grondprijzen aan de basis liggen van het ontstaan van hoogbouw.

De rijke schakering van auteurs belooft veel goeds

Andere onderwerpen krijgen minder ruimte dan ze verdienen. In het hoofdstuk over diversiteit wordt over 'zonerings' gesproken, maar die term is niet in het eerdere hoofdstuk over ruimtelijke ordening ingeleid. Door de specifiek economische insteek behandelt dat hoofdstuk maar een beperkt aantal aspecten van planning. Het diversiteit-hoofdstuk mist dan weer een verwijzing naar de actuele literatuur rond superdiversiteit. Weliswaar heeft die

term inmiddels iets weg van een hype, toch kan de hedendaagse stadsontwikkelaar er niet omheen. Voorts is het opmerkelijk dat de behandeling van smart cities ontbreekt, waar toch in de ondertitel van het boek naar wordt verwezen. Ook is er veelal te weinig ruimte om voorbeelden van meerdere kanten kritisch te belichten.

Met de grote selectie auteurs ontstaan ook grote verschillen in stijl en moeilijkheidsgraad van de hoofdstukken. Zo is het hoofdstuk over stedelijke economie aan de basale kant. Het onderscheid tussen specialisatie en diversificatie mag toch wel bekend worden verondersteld bij studenten in het hoger onderwijs? Het contrast is dan ook groot met het daaropvolgende hoofdstuk, waar in een bijna moraal-filosofische beschouwing over stedelijke politiek wordt uitgediept met Sloterdijk en Nietzsche. De historische, economische en politieke visies op de historische ontwikkeling van de stad in deze inleidende hoofdstukken zijn dan ook wat kunstmatig van elkaar gescheiden.

De latere thematische hoofdstukken bieden elk een ingang in een bepaald stedelijk fenomeen zoals publieke ruimte, de ervaring van de stad en duurzaamheid. Dit laatste hoofdstuk in het bijzonder verdient een positieve vermelding. Op zeer gestructureerde wijze worden daarin de belangrijkste duurzaamheidsperspectieven gepresenteerd.

De uitgave van *Visies op de Stad* blijft wat sober. Het boek is niet erg omvangrijk en een geïntegreerde referentielijst en notenapparaat ontbreken. De obligate afbeeldingen van de Akropolis en de rokende schoorstenen van Manchester die recht(-envrij) van Wikimedia komen voegen weinig toe aan de tekst. De prijs van bijna €35 is dan ook aan de hoge kant. De cover met daarop een foto van Frankfurt voelt als een gemiste kans. Rotterdam wordt immers als eerste stad in het boek aangehaald en Nijmegen met haar Waalsprong levert ook hele mooie stedelijke beelden op.

De ambitie van de redacteurs om een Nederlandstalig handboek urban studies te produceren moet geprezen worden. Het is ook lovenswaardig dat daarin zo'n grote schare auteurs en thema's wordt gepresenteerd waardoor het boek een groter overzicht biedt dan andere inleidende boeken. Juist het grote aantal auteurs en thema's op een gering aantal pagina's zorgt er echter voor dat deze bloemlezing het karakter heeft van los zand en het niveau van een samengestelde reader niet weet te ontstijgen.

Literatuurselectie

Hospers, G.J., R. van Melik & H. Ernste (2015), *Visies op de Stad, van tuindorp tot smart city*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Clemens de Olde (clemens.deolde@uantwerpen.be) is redacteur van AGORA. Hij doceert stadssociologie sinds 2010 en promoveert op de vergelijking van planningsculturen in Nederland en Vlaanderen aan de Universiteit Antwerpen.